Кешене й?рт? язмышы, дил?р. ??рбер кеше, ??рбер халык тарихи язмышын ?зе яза. Бик кызыклы м?гълуматларга тап булдым.
Мордовия республикасы Ельник районында Акчеево - К?геш авылы яши. Авыллардагы халык гомер-гомерг? к?себ эзл?п чит ?ирл?рг? китк?нн?р ??м кит?л?р. ?ле кечер?к ш???рл?рд?н мегаполисларга кит?чел?р байтак. Шулай язган, ахры. Мен? бу Акчеево авылыннан к?рше Т?б?нш???р (Нижегородская) ?лк?сенд? урнашкан Ташинога, алар ?йтмешли “Ташын”га, заманында б?хет эзл?п кит?чел?р байтак булган.   Б?ген бу Первомайск ш???ре, ? 1951нче елга кад?р тимер юл станциясе бел?н тимер юл кир?к-яраклары ?итештер?че заводы, леспромхозы, строчевышивальная фабрикасы, молокозаводы бел?н 16,5 ме? халыклы Ташино ш???ре булган.Ташино дип ?йтел?е д? тарихи яктан кызыклы. XIX гасыр урталарында шул ?ирл?р язучы ??м тарихчы улы А. Н.Карамзинны? булган. Ул ?зене? хатыны Наташа, ягымлы Таша, дип исемен бир? ?зен? буйсынган заводлы эшче бист?сен? - поселогына. Шуннан Ташино ш???ре барлыкка кил?. ? Мордовияне? к?нбатыш яклары татарлары “Ташын” дил?р.
Кавеме-кавеме бел?н Ч?рилед?н, Акчееводан Ташинога к?чеп т?пл?нерг? тел??чел?рг? йорт-?ир т?з? ?чен ш???рд?н ?ир бирг?нн?р. Шунда алар т?пл?неп яши башлаганнар. Ельниктан утыз километр ераклыктагы “Ташын”да яш??че К?гешлел?р, Ч?рилел?р туган якларын бер минутка да онытмаганнар. Б?генг? кад?р гореф-гад?тл?рен, телл?рен саклап кил?л?р. ?йл?нг?нд? д? ярларын Ельник, Темник районнары авылларыннан сайлыйлар. Бакый д?ньяга к?чк?нн?рне д? Мордовия бабалары яннарына ?ирлил?р. “Ташын татарлары”ны? к?бесе Утешев, Мещерев, Кутуев, Тангалычев ??м башка безне? як фамилиял?рен й?рт?. ?леге оныклары вата-?имер? булса да “...каре барасы??» дип миш?рч? с?йл?рг? тырышалар. Тамырлары утырып калган ?ирл?рен? килеп-китеп й?рил?р; кан тарта, ахры. ? ??йл?рен бала-чагалары ?би-бабайларында ш???р кунаклары буларак ял итк?нн?р ??м ит?л?р. Авыл халкы ?чен, б?генге к?н т?сле элек т? бала-чага, туганнар бел?н тулган урамнар авыл тормышына я?а сулыш ?рг?н, шатлык алып килг?н. Бу к?ренеш бигр?к б?генге ?леп кил? торган авыллар ?чен кадерле. Ч?нки ш???рд?н кайткан бала-чага урамнарны тутыралар – кил?ч?к тавышы я?гырый, ?метле тавыш. Б?ген цивилизация алга атлаган чор, ? ?тк?н гасыр урталарында ул ?ле авылларны? к?бесен? ?итм?г?н чак. Бер минутка булса да к?з алдына китер? аласыз: авыл кунаклар бел?н шыгрым тулы; К?геш, Ч?риле малайлары “Ташын” ш???ре кызларына ??м киресенч? Акчеево, Чурино авылы кызлары Ташино ш???ре малайларына к?з атулар, игътибарларны арттырулар, кичл?рен биерг? чакырулар...? бит чыннан да, ш???р балалары телг? д? остараклар, к?бр?к бел?л?р дип тоела иде. Бу яшьл?р

турында.
? мин 90 яшен тутырган камаулы, х?рм?тле карт Зариф абый Кутуев турында бернич? с?з ишеттер?сем кил?. Зариф абый тумышы бел?н Ч?рилед?н, ?мма гомерен Ташинода ?тк?рг?нг? (ике браты - Ариф ??м Ислям да Ташинода яшил?р. Бер тир?д?), “Ташын халкы” булып туган якларына кайталар. Зариф абый гомере буе заводта х?рм?тле эшче р?тенд? була. Чын кеше ул, й?зенд? галимлелек балкып тора, с?йл?шк?нд? д? аны? бел?н аралашырга кызыклы. Аксакалларга хас тормыш т??риб?се туплаган акылга ия ул. Бигр?к кул эшл?рен? оста – оста тимерче. Гомер кичерг?н тормыш ипт?ше З?йн?б апа (б?ген аны? ике се?еле - Нуриф? ??м Р?йс?, гаил?л?ре бел?н Ташинода яшил?р), тумышы бел?н К?гешт?н. Матур гаил? корган Зариф абый бел?н З?йн?б апа т?ртипле ул - К?милне т?рбиялил?р, белем бир?л?р. Ул Первомайск ш???ренд? фельдшер булып эшли. Ял вакытларында Ельник районы ?ирл?ренн?н аккан Мокша елгасына балык тотарга да й?ри. Ташын халкы Мокша елгасында тоткан балыкны ярата. Ике кызлары – Галия бел?н М?нир?л?ре – музыка белгечл?ре, музыка м?кт?пл?ренд? укытучылар. “Ташын халкы” - яше-карты, бала-чагалары бел?н берг? ?би-бабайларыны? туган авыл б?йр?мн?ренд?, Сабантуйларында туганнары бел?н катнаша, аралаша. Тамырлар “Ташын халкы”н тартып тора.

Наил? Насырова